

Takayama Reiko

Tân Lúi

2000

Takayama Reiko kòe-sin ê sî, sin-khu siau-pó, kiu kah chhun 142-kong-hun, thé-tăng 36-kong-kin. Koaⁿ-chhâ-tiàm ê thâu-ke khoàⁿ-khoàⁿ leh, kâ i ê hâu-siⁿ kóng, “Lán tōa-lâng-ê bô chò chiah sè--ê. Iōng gín-á-ê tō ē-sái.” In hâu-siⁿ in-ūi siā-hōe-siōng gōa-koan ê koan-hē, pháiⁿ-sè iōng gín-á-ê, mā-sī bōe tōa-hù ê koaⁿ-chhâ lâi kâ i an-chòng.

Chhī-lâi ê lāng kóng, i sī ka-tī iau-sí--ê, chit-tiám iā-sī ũ chit-kóa sū-sit. M̄-koh chū thâu kàu bōe, i lāng cheng-cheng, koh hâu-siⁿ 3-ê, cha-bó-kiáⁿ 1-ê, tāk-ê lóng chin iú-hàu, sī án-choáⁿ ē ka-tī iau kah sí, ah he tō chiāⁿ pháiⁿ kóng lah.

Bōe kè chìn-chêng, chò cha-bó gín-á ê sī, sīⁿ Kí miâ Lêng-hâ. Kè liáu tòe ang khi Jit-pún. In ang sīⁿ Ko, tī Jit-pún thak iòh-che-su, só-í i tō kái 1-ê Jit-pún sīⁿ, kiò chò Takayama, koh hō 1-ê Jit-pún cha-bó miâ, Lê-khò, kiò chò Takayama Reiko. Tng lâi Tâi-oân liáu-āu, tī Tâi-tiong chhī-á lâi khui 1-keng se-iòh-pâng. Lê-khò kâ ang kóng, “Chit-keng tiàm sī góa ê kè-chng sai-khia-chīⁿ bōe--ê, hō góa ê miâ.” Só-í kiò chò Reiko iòh-pâng. Chit-ê iòh-pâng tī lán iā-chhī-á piⁿ, lāng-kheh chhut-chhut-jip-jip, seng-lí to iā ka-iáh. In ang miâ kiò chò Pêng-hô, lāng kiò i Pêng-hô-sian. Chò-lāng tiong-hō, bô sèng bô tē, kui-jit kò-tiàm bōe-iòh, tú-tú bô poàⁿ-kù ōe kóng. Taⁿ chit-ê Lê-khò kiò-chò tiàm sī i-ê, kui-jit chē tī tiàm-kháu, chá kàu àm tō-sī bô-êng hit-ki chhùi, khin-khin khiang-khiang, ki-ki kiak-kiak, bô chit-sī-á thêng, tú-hó 1-jit 1-pún-ki ê êng-ōe, án-ne chhia-chhut chhia-jip. Chhī-á ê lāng chhiò kóng, Lê-khò kiát-hun chêng ũ kap Pêng-hô-sian chhiam iok: “Khang-khòe lí khi chò, ōe góa lâi kóng.” Sng-sng leh, chiāⁿ-sit ũ-iáⁿ, he ōe tō-sī hō in-bó kóng liáu-liáu ah.

Chit-ê Pêng-hô-sian phó-thong-sī kò-tiàm bô-êng, iā-tiòh kiam kò saⁿ-tng. Ū-lāng chhiò kóng, Lê-khò ōe siuⁿ chē kóng bē-liáu, nah ũ sī-kan thang chú-png? M̄-kú che tãi-chi iā m̄-sī hiah tan-sún. Tiàm-kháu pài-saⁿ ê Bêng-chu siōng-kài chai-iáⁿ, tiāⁿ-tiāⁿ mng Lê-khò, “Thâu-ke-niū, lí sit-chāi hó-miâ. Kè chit-ê ang iā ē lâi, iā ē gōa, seng-lí hoāⁿ hó-hó, saⁿ-tng chhoân piān-piān.” Lê-khò tō in, “Ai-iòh, m̄-sī lah, tú--tiòh bô-hoat-tō lah.” Bêng-chu in lâu-bú, Ke--á, chē tī piⁿ--á tō mng, “Sī án-choáⁿ tú--tiòh bô-hoat-tō?” “Ai-iòh, tō sī lán hām-bān lah, bē-hiáu chú lah.” “A thái ē bē-hiáu lah?” “Bē-hiáu lah! Lán chò cha-bó gín-á ê sī m̄-bat bong--kòe lah.” “A thái ē hiah hó-miâ, chò cha-bó gín-á lóng m̄-bat bong--kòe?” “M̄-bat lah! Chhū-lâi lóng cha-bó-kán tòe tiâu-tiâu, khoán piān-piān, iā bô-thang hō lán bong--1-ê. Bô òh thái

ē-hiáu lah? Tō-sī án-ne teh hāi.” Kóng liáu bīn-á chhiò-gī-gī, in-ūi i chia-iaⁿ, chit-sī Ke--á tō ē tōa-siaⁿ kóng, “Ai-ioh, lín he tōa hó-giáh-lâng, chhù-lāi chia ē ũ cha-bó-kán, tak-hāng khoán piān-piān.” Án-ne kòe-lō-lâng lóng chai-iaⁿ, in tau khah-chá sī tōa hó-giáh-lâng, chhù-lāi lóng ũ cha-bó-kán teh hòk-sāi. Chit-ê Bêng-chu liáu-kái Thâu-ke-niū ē sim-lí, beh phō--i, hō i hoaⁿ-hí, ũ-sī bô-sī tō koh kã m̄ng chit-ê chú-p̄ng ē bûn-tê. In lâu-bú Ke--á tō ké bô-i mā i, “A lí soah m̄-chai, lâng Thâu-ke-niū chēng sè-hàn chhù-lāi lóng cha-bó-kán khoán piān-piān, iā bô-thang hō i bong--1-ê, beh thái ē-hiáu lah?” Chit-sī Lè-khò tō chin-chin chiàⁿ-chiàⁿ ē hoaⁿ-hí, thiòng kah ná gū, sòng kah ná ti, ké bô-i pháiⁿ-sè, “Chiān hāi lah. Sít-chāi sī lán hām-bān lah.” Chhī-á ē seng-lí-lâng chia-ê òe thiaⁿ chē ē hoân, kha-chiah āu mā, “Phiàn siáu--ê! Khah-chá bô chò--kòe, chit-má to bē bong--tit? Chiò-khoeh lâng chhù-lāi ũ cha-bó-kán--ê?”

Koan-hē cha-bó-kán chit-ê bûn-tê, Hok-só--á kóng liáu siōng kong-tō. I kóng cha-bó-kán sī ũ, khah-chá in kong--á siáu-liân ē sī ũ 1-ê, bóe--á hō in kong--á siu--khí-lāi chò sè--ê, tō-sī Lè-khò ē sè-hàn a-má. Chit-ê Hok-só--á tī chhài-chhī-á lāi bōe bah-oân, tō-sī Lè-khò ē a-chí. “M̄-sī hām-bān, sī pîn-toāⁿ kiam hong-sîn lah.” I sī án-ne kóng--ê.

Lè-khò kè Pêng-hô-sian 40-nî, siⁿ 3-ê hâu-siⁿ, 1-ê cha-bó-kiáⁿ, lóng tī chhī-lāi teh chò seng-lí. Sui-jiân kóng sī kiáⁿ 4-ê, sū-sít kơ-kơ hit-ê tōa-hàn ē Hui--á i siōng kah-i, chēng sè-hàn tō-sī sin-khu-piⁿ ē kim-kiáⁿ soān-chiòh hâu-siⁿ, chhun--ê 3-ê lóng sī sūn-sòah kah--lāi-ê, bô chún-sng. He Chhiong--á, Bêng--á, kap Koan--á, m̄-koán tui i jōa hó, m̄-bat kóng 1-kù o-ló ē òe, iā m̄-bat soeh 1-siaⁿ hoaⁿ-hí. A nā-sī in Hui--á, ũ-sī bô-sī tō-sī “Goán Hui--á siōng iú-hàu.” “Goán Hui--á siōng ē thàn-chiⁿ.” “Goán Hui--á siōng gâu thak-chheh.” Goán Hui--á án-ne, goán Hui--á àn-nè... Chhài-chhī-á ē lâng thiaⁿ liáu ià-siān, kã i tui, “A lín Chhiong--á, Bêng--á, kap Koan--á m̄-sī lóng ũ thak tai-hak?” Án-ne i chiah tiām--khì. In-ūi in Hui--á tai-hak khó 2-pái bô tiêu, kan-taⁿ choan-kho pít-giap niā-niā.

Taⁿ chit-nî Pêng-hô-sian--á 63-hòe, bô pēⁿ lāi kòe-sin--khì. Ū-lâng kóng, tō-sī mê-jit êng-òe thiaⁿ-liáu siuⁿ chē, òe-sái chek--leh, lâng bē-kham--tit, hoân-sí--ê lah. Hit-nî Lè-khò 69-hòe, pí ang tōa 6-hòe, tō-sī lán só-kóng ē bó-tōa-chí. Pêng-hô-sian kòe-sin liáu, Lè-khò ka-tī 1-ê, bô-lâng chú hō i chiáh, pîn-toāⁿ koh kiaⁿ lâng chhiò, kui-khì chhī-á bóe piān--ê. Lâng m̄ng, “Lín Pêng-hô-sian khi--ah, taⁿ beh siáⁿ-lâng chú hō lí chiáh?” Lè-khò iô-thâu in, “Chiān hāi lah, lóng sī lán ka-tī hām-bān lah.”

Hit 4-ê kiáⁿ khoàⁿ lâu-bú 3-tng chhī-á bóe, m̄-chiān chiáh, kã i kóng, “A-bú, lí lāi kap goán tòa, mā khah chiàu-khí-kang chiáh.” Lè-khò kã in kóng, “Lín bô-êng, góa lāi kap lín tōa-hiaⁿ tòa.” He tōa-hàn sim-pū Iô--á chai-iaⁿ ta-ke lī-hāi, chhùi nā khui ná ki-koan-chhèng, chhèng-chí phah bē lī, chin sī sió-sim hòk-sāi. Chá-sī khi chhī-á chìn-chēng tō seng m̄ng, “A-bú ài chiáh siáⁿ?” Lè-khò kóng, “Ai-ioh, chhìn-chhái lah, bóe siáⁿ tō chiáh siáⁿ.” He Iô--á kiaⁿ ta-ke kóng-òe, bóe ke bóe ah, bóe hī bóe bah, chú-chú chit-toh-téng. Lè-khò kóng, “Ai-ioh, Iô--á chiān gâu, chú kah tak-hāng ũ leh.” Bīn oát--kòe kã in Hui--á kóng, “I-séng kóng, lán ũ-hòe--ê iú-chho khah m̄-thang chiáh.” A tō ke, ah, hī, bah lóng m̄ nghe, he p̄ng pēh-pēh pe. Kòe--lāi Iô--á khi chhī-á bóe pū bóe koe, bóe kiô bóe sún, chú-chú chit-toh-téng. Lè-khò kóng, “Ai-ioh, Iô--á sít-chāi gâu, chú kah tak-hāng ũ.” Oát-thâu kã Hui--á kóng, “I-seng kóng, lán ũ-hòe--ê kan-taⁿ chiáh chhài ē bô ki-hu.” A tō kiô-á, sún-á, pū-á, koe-á lóng m̄ nghe, p̄ng pēh-pēh pe.

Taⁿ chit-ê Hui--á kap in lâu-pê Pêng-hô-sian kâng-khoán, chò-lâng tiong-hō, kui-jit bô-sèng bô-tê, ũ chhui bô ôe. Chê tòa hia kù-chai lâu-bú 1-ki sái-hak-á chhui, hô-sin lâ sái poe, án-ne sái-lâng, tiām-tiām bô chhut poàⁿ-siaⁿ, iā bôe-hiáu in i 1-kù. He Iô--á 1-lé-pài jím--leh, 2-lé-pài lún--leh, 3-lé-pài tō tú bē-tiâu, liáh in ang lâi siak sèng-tê, “A-bú beh chiáh--ê, lí khi chú!” Sô-í Hui--á kap in lâu-pê kâng-khoán, kò-tiām bôe ơ-tó-bái bô-êng, lêng-gōa tiòh koh chú saⁿ-tng hō lâu-bú chiáh. He cha-pơ-lâng m̄-bat lỏh châu-kha, bē-hiáu chú. Bah chú--lâi lâi-bĩn ăng-ăng, pũ chú--lâi gōa-kháu tēng-tēng, chú m̄-chiāⁿ chiáh. Lè-khò chai-iaⁿ sĩ in Hui--á chú--ê, o-ló kah bô bôe-liu, hoaⁿ-hí kah chhoah chhui-chhiu. Chhut-khì sị-kê kả làng tâu, “Ai-ioh, goán Hui--á giáp-miã. Cha-pơ-lâng iā beh gōa, iā beh lâi, kò-tiām bô-êng tiòh koh chú saⁿ-tng. A hit-ê cha-bớ--ê, kui-jit êng-êng kờ kóng-ôe, iā m̄-kam tàu 1-ê kha-chhiú.” Chhù-piⁿ keh-piah teh kóng, “Lí tō-sĩ án-ne chiáh-miã. Bē kờ cha-bớ-kán hók-sãi, kờ liáu ang-sài hâu-sĩ” khoán piān-piān.” Lè-khò kóng, “Ai-ioh, chiāⁿ hã lah, lóng sĩ lán hām-băn ỏh bē-hiáu lah.”

Lè-khò 70-hòe hit-jit, Iô--á chhōa i khi pah-hòe-kong-si bôe súi-saⁿ, poáh 1-tó, phah chih 1-ki tōa-thúi-kut. I-seng kóng ài chhiú-sút, Lè-khò kóng, “I-seng ài thàn-chiⁿ”, chhiú-sút chiaⁿ ũ chiⁿ thang thàn.” Kiaⁿ i-seng thàn-chiⁿ, m̄ hō làng khui-to, kam-goān kui-jit tó--leh, chiáh, pàng, lóng tĩ hia. Chóng--sĩ i làng sui-jiān bē tín-tāng, hit-ki chhui goān-chai chi-chi-chiuh-chiuh kiák bē theng, chá-àm tō-sĩ tĩ hia hoah sio hoah léng, hiām tang hiām sai.

Kóng iā-sĩ chin bô-tú-hó, hit-jit Hui--á chài Iô--á khiā ơ-tó-bái hō thơ-lá-khuh cheng--tiòh. He Iô--á làng tōa-khơ, sin-khu choān iũ, poáh 1-ê lù phòah phê, làng lóng bô án-choáⁿ. He Hui--á sán-thiu, poáh 1-ê lâi-siong gōa-siong, tōa-kut sé-kut chih kúi-jōa-ki, jip tĩ pēⁿ-ĩⁿ bē-tàng chhut--lâi. Iô--á kả Lè-khò kóng, “A-bú, lí taⁿ sió jím-nãi--1-ê, seng chiáh gōa chú--ê, tán Hui--á chhut-ĩⁿ tng--lâi, chiaⁿ koh chú hō lí chiáh.” Lè-khò kóng, “Ai-ioh, bô iàu-kín lah. Siáⁿ-lâng chú m̄ lóng kâng-khoán.” Kha-chiaⁿ ầu mē, “Tĩ m̄ chông, chông tiòh káu!” He Iô--á chú hĩ chú bah lâi hók-sãi, Lè-khò kóng, “Ai-ioh, chiaⁿ gâu lah, chú chiaⁿ chē.” Nghē--2-ê tō m̄-chiáh. Tán bô làng khoàⁿ, piāⁿ-piāⁿ hō chhù--nĩ hit-chiaⁿ káu chiaⁿ.

Iô--á khoàⁿ Lè-khò m̄-chiáh, làng it-tit sán--khì, káu it-tit pũ--lâi, sim-lâi tiòh-kip, kiò Chhiong--á, Bêng--á kap Koan--á lâi kơ-chiāⁿ. Chhiong--á, Bêng--á kap Koan--á lâi, ăi-ioh-ôe, he lâu-bú ná 1-ê phòah chhia-lián siau-hong--khì, sán kah bē jĩn--tit. Kả lâu-bú kóng, “A-bú, A-só chú--ê lí nã chiáh bē hah, goán chú lâi hō lí chiáh.” Lè-khò kóng, “Ai-ioh, thái ẽ lah. Lâng chú siáⁿ lán tō chiáh siáⁿ.” Chhui án-ne kóng, m̄-sĩ m̄ chiáh. Án-ne tú-hó chēng-ầu thoa 3-4-lé-pài, làng lâu bē kham--tit, soah lâi tiòng-hong tng náu-kin. Chhia khi pēⁿ-ĩⁿ, ka-chài, tng sè-tiâu--ê, làng iáu cheng-cheng, kan-taⁿ hit-ki chhui oai 1-pêng, bē thun bē lim, kóng-ôe làu hong. Khó-liân he ôe chit-si-lâng ki-kiák-kiò kóng bē soah, kàu chia lâi, iⁿ-ĩⁿ ơⁿ-ơⁿ, soah bô làng thiaⁿ ũ.

Án-ne tĩ pēⁿ-ĩⁿ 2-lé-pái, tiâu tōa-tāng-siā kờ chúi-hũn, chù chu-ióng. Hit-jit Hui--á chhut-ĩⁿ lâi kả khoàⁿ, kiaⁿ chit-tiò, beh thái ẽ jĩn--tit. He lâu-bú liap kah ná sĩⁿ-hó ê chhài-pớ, kả hũ khí-lâi chē, khah kin he phák-ta ê chhài-koe-chhè. Lè-khò khoàⁿ kim-kiáⁿ Hui--á tng--lâi, bák-chiu-jĩn khok-khok lián, chhui-tũn-phê tiuh-tiuh chhoah, beh kả Hui--á tâu... Tĩ hia liòng-chũn 5-hun-cheng, ôe kóng bē chhut--lâi. Hiông-hiông bák-chiu-jĩn tiâu koān--khí-lih, chhui-kak pũ 1-ê hong, làng soah m̄-chai--khì. Náu-

kin iū koh tng--khì, chit-hôe tng tōa-tiâu--ê, tō án-ne lâi kòe-sin--khì.

Só-í Takayama Reiko chit-si-lâng kè 1-ê ang-sài, siⁿ 4-ê kiáⁿ, 1-jit kóng 1-pùn-ki ê êng-ōe, m̄-bat lóh chàu-kha chú kòe 1-tng p̄ng. Che tãi-chì bô kóng lí m̄-chai, kóng--lâi lí iā m̄-sin. Tō-sī án-ne, i kòe-sin ê sî, sin-khu pó-pó, kiu kah chhun 142-kong-hun, thê-tāng 36-kong-kin. Koaⁿ-chhâ-tiàm ê thâu-ke kā in Hui--á kóng, “Lán tōa-lâng-ê bô chò chiah sè--ê, iōng gín-á-ê tō ē-sái.”